

מנהיגי חינוך יקרים!

חומש דברים נקרא על שם הפתיח של הפרשה: "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן" (א', א') בחז"ל ספר דברים נקרא גם "משנה תורה" על שם: "וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר" – משנה תורה מלשון לשנות, לחזור שנית על התורה – על הדברים. כאשר משה רבנו חזר באזני העם על ה"דברים" הוא האיר בהם צדדים חדשים ושונים, **ללמדנו כי אם רוצים להוביל שינוי יש לשנות ולחזור בהתמדה ובסבלנות על הדברים ולהשתדל להאיר בהם צדדים חדשים עד אשר יהפכו לאורח חיים ושגרה.** שבת זו שלפני תשעה באב מכונה "שבת חזון" על שם ההפטרה שנקראה בה, ונפתחת בפסוק: "חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלם..." ספר דברים הוא למעשה נאוומו של משה אל העם: "אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל..". נאוומו של משה ארוך מאוד, ובעצם מדובר בשלשה נאומים: הנאום הראשון קרוי "נאום התוכחה", והשניים האחרים "נאום המצוות" ו"נאום הברית".

פרשתנו כוללת את רוב "נאום התוכחה" שבו מזכיר משה רבנו לעם ישראל אירועים חשובים מהעבר, דוגמת יציאת מצרים, מתן תורה, הנדודים במדבר והמלחמות בדרך. כפי שמציין משה עצמו בנאוומו: "רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך" (דברים ד', ט'). גם בסוף ספר דברים, בפרשת האזינו, שב משה ואומר בבהירות רבה: "זכר ימות עולם בינו שנות דור ודור..." (דברים ל"ב, ז') כלומר, למען ילמד העם מעברו וישליך מכך אל העתיד. ואולם האירוע החשוב ביותר, המוזכר בנאום התוכחה של משה באופן מפורט, הוא דווקא חטא העגל והמאיסה בארץ חמדה, כשהוא משולב בהערותיו של משה על חוסר האמון של בני ישראל בקב"ה ותסכולו מאופי העם, ומכך שבגללם לא יכנס לארץ: "גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר גם אתה לא תבא שם". משה תוקף באופן ישיר את המרגלים ששלח ושהיו ראשי העם- נשיאי השבטים: "ואקח מכם שנים עשר אנשים איש אחד לשבט.. ולא אביתם לעלת ותמרו את פי ה' אלהיכם" (דברים א', כג – כו). משה לא מסתפק בכך. הוא מזכיר בנאוומו גם את השופטים ששמשו שרי אלפים, שרי מאות, חמישים ועשרות והשוטרים, כלומר שכבת ההנהגה של העם. כל אלה נפלו אף הם בחטא חמור זה, ובעצם אזכרתם רומז כביכול משה רבנו גם על אחריותם לחטא, ומכאן גם לתפקידם להוביל את העם לעלייה לארץ המובטחת ולאהבת הארץ, תפקיד בו כשלו.

ההכללה של שכבת ההנהגה בנאום התוכחה מעלה את השאלה: האם אף בזמננו יכולה הנהגת העם "ליפול" בחטא המיאוס בארץ בארץ חמדה ולנווט

את העם לכך שאף הם ימאסו בארץ המובטחת?
האם גם בימינו חלה החובה על המנהיגים להוביל לבניית הארץ ולבניין ירושלים? הראשון לציון ומי שהיה הרב הראשי לישראל, הרב יצחק ניסים, דמות השנתית בחמ"ד בשנה"ל תש"ף ענה על שאלה זו: **"אין בניין בית המקדש בלא בניין ירושלים... נשתנו למעננו מערכות הטבע, זכינו לדברים שאין דעת אנוש מסוגלת לכלכלם. כלום חלילה נקבל כל זאת ונבעט בהם? ... והמנהיגים הם האחראים על כך, שכך אמרו חכמים: "ואשימם בראשיכם" (א', י"ג) אל תקרא "ואשמם בראשיכם", מלשון אשמה. אחרי התשועות והנפלאות שראו עיננו, לא תעמוד כל סיבה וכל נימוק... כי בעקבות הרועה יבוא הצאן".** (דברי הרב ניסים מתוך "לדור ודור") הרב ניסים היה מודע היטב לאחריות הנהגה, וקבע כי אחריות זו נובעת מתוקף "ואשימם בראשיכם" אך גם מוסיף על דרך הדרש, שאם לא יעשו זאת תהא זו אשמתם, ובלשונו: "ואשמם בראשיכם". בדבריו היפים מזכיר הרב ניסים את הישועה הגדולה שראינו בשחרור ירושלים במלחמת ששת הימים ודווקא הישועה הגדולה שזכינו לה מוסיפה עוד אחריות לכל העם ולמנהיגים העומדים בראש העם.

בט' באב התשמ"א נפטר הראשון לציון הרב ניסים, וכנראה יש בכך סמליות מיוחדת שכן אהבת הרב לירושלים ולבניינה היתה גדולה עד אין קץ, ועל כך יעידו המעשה הבא: לאחר שחרור ירושלים החלו העבודות להכשרת רחבת הכותל, היו שחשבו שתפקידה יהיה בעיקרו אתר תיירותי ולא רחבת תפילה, ולכן תכננו לטעת שם הרבה עצי נוי, ולצורך התפילות להקדיש רחבה מצומצמת בלבד. הרב ניסים התנגד לכך בתוקף והורה שלא לטעת עצי נוי, שכן המקום מיועד לתפילה. הרב רצה להגדיל את רחבת התפילה כדי שתוכל לקלוט מתפללים רבים ואכן כך קרה, שרחבת הכותל כיום הינה רחבה גדולה המיועדת ומאפשרת הגעת אלפי מתפללים. (הדברים לקוחים מתוך הספר "חכם השבת", יצחק גבאי).

נזכה בע"ה להמשיך לפעול באחריות לחזק אהבת חינום גם אם נדמה לנו שמדובר במסר "נדוש" ומכוח מנהיגותינו נביא לקרוב בנין בית המקדש במהרה בימינו.

מנהלים יקרים, לאחר תשעה באב אנו מקווים כי תקחו לכם פסק זמן לחופשה משפחתית, למנוחה, להתרעננות, למילוי כוחות כחלק מהכנה וצפיה לשנה הבעל"ט.

מאחלת לכם חופשה טובה בבחינת "וקווי ה' יחליפו כוח... " נחדש הקשר עמכם בע"ה עם פתיחת שנה"ל תשפ"ב.

בברכה ובהערכה רבה

שושנה נגר